

УДК: 336.711

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОВІДНИМИ ЦЕНТРАЛЬНИМИ БАНКАМИ СВІТУ

Закутня А. О., аспірант кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»
Науковий керівник – д.е.н., доцент Савченко Т.Г.

Глобалізація економіки в цілому та фінансової сфери зокрема вимагає використання нових методів та підходів до діяльності центральних банків. Протягом останнього десятиліття центральні банки проводять все більш відкриті для суспільства економічну та фінансову політику, зокрема у частині прийняття рішень та стратегії розвитку. Прозорість монетарної політики повинна характеризуватися відсутністю таємниці, повнотою надання інформації, включаючи уточнення цілей політики, процедур та забезпечувати своєчасність звітності.

М. Демертзис у своєму дослідженні виділяє два основні канали, за допомогою яких центральний банк транслює інформацію учасникам ринку [1]. Першим є «канал надання впевненості», через який регулятор намагається переконати суспільство у правильності своїх намірів, підтвердити прихильність заявленим цілям. Цим самим досягається зменшення економічної невизначеності у короткостроковому періоді. Формуючи інформаційну картину навколишнього середовища та оголошуючи свої цілі, центральний банк намагається заспокоїти ринок та стабілізувати очікування гравців. Другий – «канал деталізації». Центральний банк надає ринку усю необхідну інформацію про навколишнє середовище. Поширення регулятором відомостей про розвиток економіки дозволяє приватному сектору більш ефективно та з меншими витратами планувати свою діяльність [1]. На нашу думку, таке розуміння каналів розкриття є досить вузьким, оскільки центральні банки підтримують зв'язок з населенням за допомогою широкого кола інформаційних інструментів: виступів керівництва, прес-релізів, надання інформації через теле- та радіоканали, сторінки в мережі Інтернет, періодичні видання, звіти і т.д. Конкретний інструмент розрахований, у першу чергу, на певну аудиторію і на розкриття певного типу інформації. Як наслідок, різні аспекти монетарної політики мають висвітлюватися на різних рівнях в частині стилю викладу, деталізації інформації, використовуваних інформаційних інструментів. Сукупність інструментів повинна охоплювати всю аудиторію країни: від домашніх господарств до професійних гравців на фінансових ринках.

Рівень транспарентності центральних банків оцінюється за допомогою спеціального індексу, який розраховують на основі окремих елементів. У 2013 році Н. Дінцер та Б. Ейченгрін опублікували результати аналізу рівня прозорості центральних банків 120 країн світу та розрахували індекс прозорості, виходячи з 15 змінних, що характеризують рівень транспарентності монетарної політики [2] (таблиця 1).

Таблиця 1 – Рівень транспарентності монетарної політики центральних банків

Країна	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Тпр 2010 р. до 2002 р., %	
Розвинені країни	Швеція	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	0,00
	Нова Зеландія	14	14	14	14	14	14	14	14	14	0,00
	Угорщина	9	9	9	10,5	11	12	13,5	13,5	13,5	50,00
	Чехія	10	11	11,5	11,5	11,5	11,5	12	12	12	20,00
	Велика Британія	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12	12	-4,00
	Ізраїль	8,5	8,5	8,5	8,5	10	10	11	11	11,5	35,29
	Євросона	10,5	10,5	11	11	11	11	11	11	11	4,76
	Канада	10,5	10,5	11	11	11	11	11	11	11	4,76
	США	10	10	10	10	11	11	11	11	11	10,00
	Австралія	9	9	9	9	9	9	11	11	11	22,22
	Швейцарія	8	9	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	10,5	10,5	31,25
	Японія	8	8	9,5	9,5	9	9	10,5	10,5	10,5	31,25
Норвегія	7,5	7,5	8	8	9	10	10	10	10	33,33	

Продовження таблиці 1

Країна		2002	20003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Тпр 2010 р. до 2002 р., %
Постсоціалістичні країни	Латвія	7	7,5	7,5	7,5	8,5	8,5	8,5	8	9	28,57
	Молдова	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	7	7	8	23,08
	Грузія	3	4	4	4	4,5	5,5	6,5	7,5	7,5	150,00
	Казахстан	3,5	3,5	3,5	6	6	6	6	6	6	71,43
	Україна	3	3	3	3	3,5	3,5	3,5	3,5	5	66,67
	Російська Федерація	1,5	1,5	3	3	3	3	3	3	3	100,00
	Таджикистан	1,5	1,5	1,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	66,67

Джерело: складено автором на основі [2**Ошибка! Источник ссылки не найден.**]

У результаті аналізу даних, систематизованих нами у таблиці 1, слід зазначити, що найбільш прозорим у 2010 році були: шведський Ріскбанк, Резервний банк Нової Зеландії, Центральний банк Угорщини, Чеський національний банк та Банк Англії. Серед країн постсоціалістичного табору слід виокремити Латвію, Молдову та Грузію, які мають досить високе значення індексу прозорості та знаходять майже на одному рівні з Норвегією. Це свідчить про постійне підвищення вимог до розкриття інформації та намагання досягти високих стандартів ведення монетарної політики. Щодо України, з даних, наведених у таблиці 4, можна зробити висновок, що принцип транспарентності ГКП ще не набув належного застосування в діяльності НБУ. На сьогодні основним офіційним документом щодо монетарної політики в Україні є «Основні засади грошово-кредитної політики», які щороку розробляються Радою НБУ.

Пропонуємо більш детально розглянути комунікаційну політику Ріскбанку. Стратегія підвищення рівня транспарентності опублікована на Інтернет-сайті банку [3]. За окремі аспекти комунікаційної політики відповідають різні підрозділи. Стратегія в цілому формується керівництвом банку, а за тактичну частину інформаційної політики, зокрема, налагодження прямих і зворотних зв'язків з джерелами, несе відповідальність окремий підрозділ (секретаріат). Інші структурні підрозділи відповідальні за підготовку змістовної частини інформації у межах своїх функціональних обов'язків, які потім в певному форматі передаються суб'єктам фінансового ринку. Існують правила, відповідно до яких надається інформація кожній групі її одержувачів: зовнішні користувачі, засоби масової інформації, внутрішні користувачі, зовнішній сайт, одержувачі кризової інформації. Для кожного правила є своя структура: мета, цільова група, рівні відповідальності. При цьому комунікаційна політика повинна вибудовуватися на принципах доступності та зрозумілості інформації будь-якій зацікавленій особі; і що кожна цільова група важлива і заслуговує поваги і уваги, і вимагає певного підходу.

Підсумовуючи викладені у даній роботі результати досліджень, можна зробити висновок, що комунікаційна політика центрального банку повинна бути системною і відповідати поточним реаліям, оскільки стосується інтересів кожного економічного агента. Наявність широкого діапазону інструментів інформаційної політики необхідний для того, щоб з мінімальними спотвореннями донести до суспільства зміст грошово-кредитної політики. Аналіз рівня прозорості центральних банків свідчить про постійне підвищення вимог до транспарентності центральних банків при реалізації монетарної політики.

Література

1. Demertzis, M. The Role of Expectations in Monetary Policy [Electronic resource] / M. Demertzis // DNB Working Paper. – 2006. – №118. – Access : http://denederlandschebank.hasbeenforeclosed.com/en/binaries/Working%20Paper%20Nr%20118-2006_tcm47-146775.pdf.
2. Dincer, N. Central Bank Transparency and Independence: Updates and New Measures [Electronic resource] / N. Dincer, B. Eichengreen // BOK Working Paper. – 2013. – №21. – Access : http://media.hotnews.ro/media_server1/document-2013-09-16-15587972-0-bok-13-21-1.pdf.
3. Official site of Sveriges Riksbank in English [Electronic resource]. – Access : <http://www.riksbank.se/en/The-Riksbank/Legislation/The-Riksbanks-communication-policy>.